

*Zamonaviy Taraqqiyotda
Ilm-fan Va Madaniyatning
O'rni*

*Respublika ilmiy amaliy
konferensiyasi*

**Aniq fanlar
Tabiiy fanlar
Texnika fanlari
Kitobxonlik
Iqtisod fanlari
Pedagogika fanlari
Filologiya
San'at**

Oz ijodiy ishlaringiz ommalashtirish imkoniyati

+99899 848 46 78

conferenceinternational51@gmail.com

www.academics.uz

www.academics.uz

Тахририят**О. Муҳаммадиева**

Терду Фалсафа кафедраси уқитувчиси
Фалсафа фанлари буйича фалсафа
доктори (PhD)

У. Тўлаков

Термиз давлат университети
Иқтисодиёт ва туризм факультети
Молия кафедраси катта ўқитувчиси

Ф. Холлиев

Термиз давлат университети Физика-
математика факултети, Амалий
математика ва информатика кафедраси
ўқитувчиси

Т. Мамаджанова

Иқтисодиёт ва менежмент кафедраси
катта уқитувчиси. (PhD)

А.Алиев

Academic_uz жамоаси раҳбари

М.Холмўминов

Ўзбекистон Республикаси Маданият
вазирлиги Илмий-методик маркази
Бош мутахассиси

М.Эрмухаммедова

“Academics publication MCHJ”
раҳбари

Editorship**O. Muhammadiyeva**

**Teacher of the Department of
Philosophy, Termez State
University. Doctor of
Philosophy(PhD)**

U. Tulakov

**Teacher of Department of Finance
Faculty of Economics and
Tourism, Termez State University
F. Xollieva**

**Teacher of Department of Applied
Mathematics and Informatics,
Faculty of Physics and
Mathematics,
Termez State University**

T. Mamajanova

**Head Teacher of Department of
Economics and Management.
(PhD)**

A.Aliyev.

Academic_uz team leader

M.Kholmominov.

**Ministry of Culture of the
Republc of Uzbekistan Scientific-
methodical center Chief specialist**

M.Ermukhammedova.

”Academics publication”

MUNDARIJA

<u>1</u>	<i>Xayitgul Muzaffarova Tursunqulova Ozoda</i>	INKLYUZIV TA'LIMNI AMALIYOTGA JORIY QILISH MASALALARI	<u>6</u>
<u>2</u>	<i>X. N. Muzaffarova O'raqova Gulbahor</i>	AQLI ZAIF BOLALAR BILAN OLIV BORILADIGAN KORREKSION TARBIYAVIY ISHLARNING MAQSAD VA VAZIFALARI	<u>9</u>
<u>3</u>	<i>Gayratova Gulzoda Sanat qizi</i>	LINGUVOOETIC ANALYSIS IN THE WORKS OF ABDULLA ORIPOV (monografiya)	<u>12</u>
<u>4</u>	<i>Bahronova Dilnora Alisher qizi</i>	THE USE OF HUSNI TA'LIL IN ATOI'S POEMS	<u>39</u>
<u>5</u>	<i>Bekzod Ergashov Jahongir o'g'li</i>	URUSH MAVZUSIDAGI HIKOYA BADIYATI	<u>44</u>
<u>6</u>	<i>Meyliyeva Adiba G'ayrat Qizi</i>	«BOLALAR JURNALISTIKASIGA REKLAMA KERAK»-MI?	<u>47</u>
<u>7</u>	<i>Nazokat O'rinboyeva</i>	ERKIN VOHIDOV SHE'RIYATIDA YUMORISTIK KAYFIYAT TABIATI	<u>50</u>
<u>8</u>	<i>O'rinova Hulkar Shokirovna Urunova Xurshida Shodiyevna Qurbonova Mahliyo Tohir qizi</i>	ENERGETIKANING EKOLOGIK MUAMMOLARI	<u>53</u>
<u>9</u>	<i>Munavvarxonova Mahliyoxon Muzaffarxon qizi</i>	BOSHLANG'ICH SINIF DARSLARIDA INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH	<u>56</u>
<u>10</u>	<i>Axrorjon Mamajanov Hasanov Xodjiakbar</i>	ПРОБЛЕМЫ ПРЕДМЕТНОЙ ОБЛАСТИ ИНФОРМАТИКИ. МОДЕЛИРОВАНИЕ ФИЗИЧЕСКИХ СИСТЕМ И ПРОЦЕССОВ.	<u>59</u>
<u>11</u>	<i>Bahronova Dilnora Alisher qizi</i>	A POET WHO DOES NOT FIT INTO THE WORLD	<u>64</u>

INKLYUZIV TA'LIMNI AMALIYOTGA JORIY QILISH**MASALALARI****Xayitgul Muzaffarova**

Jizzax Davlat pedagogika instituti

o'qituvchisi

Tursunqulova Ozoda

Defektologiya(logopediya) yo'nalishi I – kurs magistranti

Inklyuziv ta'lim vazifasi bolalarning qobiliyatlari va holatidan qat'i nazar, ularning barchasiga sifatli ta'lim taqdim etishdan iborat. Shu bilan birga, inklyuzivlik tamoyili imkoniyatlari cheklangan bolalar ijobiy ruhiy va ijtimoiy rivojlanishga ega bo'lishlari uchun oilada yashashlari va o'z tengdoshlari bilan birga oddiy maktabda bilim olishlari lozimligini nazarda tutadi. Inklyuziv ta'lim tizimi nogironlar aravachasidagi bola yaqin atrofda joylashgan har qanday maktabda ta'lim olishi, o'zlashtirishda qiynalayotgan bo'lsa, o'qish va yozishga o'rganish uchun maxsus yordamga ega bo'lishi, darslarga qatnamay qo'ygan bolaga esa maktabga qaytish uchun tegishli yordam ko'rsatilishini kafolatlaydi.

Inklyuziv ta'lim - (frantsuzcha inklyuzivdan - o'z ichiga oladi), umumiy ta'lim (ommaviy) maktablarida alohida ehtiyojli bolalarni o'qitish jarayonini tavsiflash uchun ishlatiladigan atama. Inklyuziv ta'lim - bu mavjud jismoniy, intellektual, ijtimoiy, hissiy, lingvistik va boshqa xususiyatlarga qaramay, har bir bolaga umumiy (yagona, yaxlit) ta'lim va tarbiya jarayoniga qo'shilish imkoniyatini beradigan (rivojlanish va sotsializatsiya) ta'lim, bu keyinchalik o'sishga imkon beradi. jamiyatning teng huquqli a'zosi bo'lish uchun odam, ajratish va izolyatsiya xavfini kamaytiradi. Odatda, inklyuziv ta'lim - bu alohida ehtiyojga ega bo'lgan bolalar uchun ta'lim olish imkoniyatini ta'minlaydigan hamma uchun ma'lumot mavjudligini nazarda tutadigan umumiy ta'limni rivojlantirish jarayoni. "Inklyuziv ta'lim" atamasi zamonaviyroq bo'lib, nafaqat ta'lim tizimida, balki insonning jamiyatdagi o'rnida ham yangicha ko'rinishni aks ettiradi. Inklyuziv imkoniyati cheklangan bolalarni o'qitish muammosini har bir bolaning ehtiyojiga mos ravishda ta'lim maydonini, maktab muhitini moslashtirish orqali hal qilishni o'z ichiga oladi (shu bilan sinflarni

ZAMONAVIY TARAQQIYOTDA ILM-FAN VA MADANIYATNING O'RNI

barcha bolalarning talab va talablariga javob beradigan qilib qayta qurish, og'ish turiga qarab kerakli o'quv qo'llanmalar). bola rivojlanishi, o'qituvchilarning psixologik va uslubiy tayyorgarligi va boshqalar). Shunday qilib, inklyuziya maxsus ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarni davlat muassasalariga kiritishni nazarda tutadi, bu erda har bir bolaning ta'lim jarayonida to'liq ishtirok etishi uchun barcha to'siqlarni olib tashlash muhim deb hisoblanadi.

Amerika pedagogikasi inklyuzivni ommaviy maktabni rivojlanish muammolari bo'lgan oddiy bolalar va bolalarning birgalikdagi ta'lim vazifalari va ehtiyojlariga tubdan o'zgartirish deb qaraydi. Nemis tilida so'zlashadigan mamlakatlarda "inklyuziya" atamasi nisbatan kam qo'llaniladi. Ular "integratsiya", "hamkorlikda o'rganish", "inklyuziya" atamalaridan foydalanishda davom etmoqdalar. Amerika ta'lim modelini boshqaradigan mamlakatlar, shu jumladan Rossiyada "inklyuziya" atamasi tobora ko'proq qo'llanilmoqda (Nazarova N.N., 2010).

Inklyuziv ta'limni joriy etish insonning bilim qobiliyatlari va yashash joyidagi sog'lig'iga mos muhitga muvofiq sifatli ta'lim olish huquqini amalga oshirish yo'nalishidagi ta'lim tizimini rivojlantirishning eng yuqori shakli sifatida qaraladi. Inklyuziv o'qitish va tarbiyalash uzoq muddatli strategiya bo'lib, u mahalliy ish maydoni sifatida emas, balki umuman barcha sohalar bo'yicha umumiy ta'lim tizimi faoliyatini tashkil etishga tizimli yondoshish sifatida qaraladi. Ta'limning inklyuziv shakli ta'lim jarayonining barcha sub'ektlariga tegishli: nogiron bolalar va ularning ota-onalari, odatda rivojlanayotgan o'quvchilar va ularning oilalari, o'qituvchilar va ta'lim sohasidagi boshqa mutaxassislar, ma'muriyat, qo'shimcha ta'lim tuzilmalari. Shu sababli, umumiy ta'lim muassasasi faoliyati nafaqat nogiron bolani o'qitish va tarbiyalash uchun maxsus sharoitlarni yaratishga, balki o'qituvchilar (tuzatish va umumiy pedagogika sohasi mutaxassislari) o'rtasida ham, nogiron o'quvchilar va ularning sog'lom tengdoshlari o'rtasida ham o'zaro tushunishni ta'minlashga yo'naltirilgan bo'lishi kerak (Kovalev E.V., Staroverova M.S., 2010).

Ta'kidlash joizki, ta'lim tizimiga inklyuziyani joriy etish maxsus ta'limning ahamiyatini pasayishiga olib kelmasligi kerak. Inklyuziv ta'lim ta'lim yo'nalishlaridan biri, imkoniyati cheklangan bolaga ta'lim xizmatlarini taqdim

ZAMONAVIY TARAQQIYOTDA ILM-FAN VA MADANIYATNING O'RNI

etishning bir variantidir. Barcha maxsus bolalar odatdagi rivojlanayotgan tengdoshlari bilan ijtimoiy va ta'limiy o'zaro aloqalar tajribasini boyitishi kerak, ammo har bir bola o'zining rivojlanishi uchun qulay va foydali bo'lgan ta'lim modelini tanlashi kerak. Ta'limni jalb qilish, ehtimol, o'z chegaralariga ega, agar bola uchun birgalikdagi ta'lim maqsadga muvofiq bo'lmagan hollarda, ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishga g'amxo'rlik qilib, ixtisoslashtirilgan muassasada o'qish imkoniyatini berish kerak, shu bilan birgalikda bo'sh vaqt dasturlarida.

Inklyuziv ta'lim kontseptsiyasini qurish uchun asos sifatida uslubiy pozitsiyalarni aniqlash kerak. Bugungi va ertangi kun talablariga javob beradigan pedagogik fan va amaliyotning istiqbolli, innovatsion harakati uchun konstruktiv g'oyalarni birlashtiradigan bunday asosni ta'kidlash muhimdir. Bu erda inklyuziv ta'limni amalga oshirish uchun eng maqbul va mos keladigan eklektik jihatdan tanlangan qoidalar to'plami bilan cheklanib qolmaslik muhimdir. Bu pedagogik fan va amaliyotning bolaga, shaxsga qarab harakat yo'nalishini tushunishni ta'minlaydigan etakchi tizimni shakllantirish asoslarining ta'rifi bo'lishi kerak.

Ijtimoiy va tarbiyaviy inklyuziya tajribasining zamonaviy sharoitida, muqarrar ravishda, metodologik, kontseptual asoslarni izlash va aniq talqin qilish masalasi paydo bo'ladi, bu erda inklyuziv ta'limni qurish jarayonlari va uning ichida sodir bo'layotgan jarayonlar o'rganiladi. Integratsiyalashgan ta'lim modelini kontseptual to'ldirish ushbu sohada kompleks tizimli tadqiqotlarni amalga oshirishga muvofiq bosqichma-bosqich yuzaga kelishi juda tushunarli. Yangi ta'lim nazariyasining shakllanishi nazariyalar sintezini, shu jumladan falsafiy, pedagogik, psixologik, tibbiyot va boshqalarni aks ettirishi aniq. bilim va nazariy izlanish natijalari inklyuziv ta'limni amalga oshirish amaliyotida ilmiy etalon rolini o'ynaydi, uning optimal ishlashini ta'minlaydi.

Adabiyotlar

1. Nazarova N.N. Integratsiyalashgan (inklyuziv) ta'lim: 2010. № 1. S.77-87.
2. Muzaffarova, X. (2020). Инклюзив таълим - ёш авлодни ижтимоий ҳимоялашнинг муҳим омили сифатида. *Архив Научных Публикаций JSPI*, 5(1).
извлечено от https://science.i-edu.uz/index.php/archive_jspi/article/view/602